

Vlaams
Parlement

vergadering **C278**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 26 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de verdere uitbouw van smart cities en de conclusies van het eindrapport van het verkennend onderzoek 'Smart Portrait' – 2104 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Peter Wouters aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de conclusies van het rapport 'Smart Portrait' over slimme steden – 2115 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de schaalgrootte van steden en gemeenten – 2219 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het gebruik van vis met het Valduvis-label in personeelsrestaurants van de Vlaamse overheid – 2223 (2017-2018)	16
VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de regioscreening – 2238 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de noodzaak van maatregelen voor de wegwerking van de verkokering bij de Vlaamse overheidsdiensten in het kader van de coördinatieopdracht van de gouverneurs – 2239 (2017-2018)	22

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de verdere uitbouw van smart cities en de conclusies van het eindrapport van het verkennend onderzoek 'Smart Portrait' – 2104 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Peter Wouters aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de conclusies van het rapport 'Smart Portrait' over slimme steden – 2115 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, zowat overal ter wereld worden volop initiatieven ontwikkeld rond 'smart cities' of slimme steden. Ook in Vlaanderen worden er heel wat inspanningen geleverd en nemen een aantal steden een voortrekkersrol op zich. Het smartcityconcept biedt een kader waarbinnen elke stad of gemeente een eigen toekomstvisie en -strategie kan ontwikkelen en waarbij de centrale doelstelling is het leven in de stad of gemeente aangenamer en duurzamer te maken. Het gaat dus over meer levenskwaliteit voor de inwoners. We spreken dus niet enkel over e-government maar ook over zaken zoals slim parkeren, efficiënt energiegebruik, beheersing van de mobiliteitsstromen enzovoort.

Vanuit uw bevoegdheid voor het stedenbeleid hebt u eind 2016 het Smart Flanders-programma geïnitieerd. Dat programma, waarvoor een budget van 1 miljoen euro werd uitgetrokken, loopt tot eind 2019 en dient als ondersteuning van de dertien centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) in hun ontwikkeling tot smart cities.

In het kader van dat programma werd in samenwerking met de centrumsteden en de VGC onder meer ook een 'Open Data Charter' ontwikkeld. Zoals we in uw laatste beleidsbrief kunnen lezen, is het de bedoeling van dit charter om gedragen strategische en technische principes tussen de dertien centrumsteden en de VGC af te spreken rond data die op stadsniveau verzameld worden. Vooropgesteld werd tevens dat in het jaar 2018 verder zou worden gewerkt aan een gevalideerd opendatacharter, nieuwe datapilots en aan het ondersteunen van steden om data op een goede manier open te stellen. Ook zou worden gegaan welke opportuniteiten het 'City of Things'-testbed in Antwerpen allemaal te bieden heeft.

Ook werd een bevraging opgestart in de centrumsteden en de VGC met als doel om een 'smart portrait' te krijgen van de huidige toestand inzake smartcity- en databeleid in de steden. In uw laatste beleidsbrief kunnen we lezen dat aldus de maturiteit van het beleid inzake slimme steden in de centrumsteden ingeschat kan worden, hetgeen dan weer input zou moeten bieden voor het zetten van verdere stappen in het Smart Flanders-programma.

Het eindrapport van het verkennend onderzoek 'Smart Portrait' is inmiddels beschikbaar. Uit dat onderzoek blijkt onder meer dat meerdere steden geen visiedocumenten opmaakten rond smart cities of dat het denkproces daarrond pas onlangs werd opgestart. Sommige steden geven daarbij aan dat de nood aan een gemeenschappelijke visie binnen de organisatie zelf het voorwerp van debat is en kijken daarom uit naar externe begeleidingsinitiatieven. Ze kijken dus naar u. In het rapport wordt ook verwezen naar de schaalproblematiek. Zelfs Antwerpen blijkt

zichzelf als een te kleine speler te zien in verhouding tot de schaal waarop smart cities zich elders in Europa manifesteren. Sommige steden blijken dan ook naar samenwerking met omliggende gemeenten te kijken. Andere kijken naar de Vlaamse overheid om bepaalde basisvoorzieningen rond smart city te treffen zonder de mogelijkheid te verliezen om eigen accenten te kunnen leggen. Dat lijkt me een mooi model. Samenwerking blijkt voor de betrokken steden overigens ook een nagestreefd doel als middel om kosten te delen. Blijkbaar zijn vooral de kleinere steden vragende partij om basisinfrastructuur aangeleverd te krijgen door de Vlaamse overheid.

Minister, welke concrete resultaten heeft het Smart Flanders-programma tot op heden opgeleverd? Welke concrete ondersteuning wordt er geboden aan de centrumsteden en de VGC? In welke mate wordt nagegaan hoe de centrumsteden en de VGC die ondersteuning ervaren?

Welke resultaten heeft de ontwikkeling van een opendatacharter opgeleverd? Welke strategische en technische principes werden ten gevolge daarvan tussen de centrumsteden en de VGC afgesproken? Op welke manier worden de steden ondersteund om data op een goede manier open te stellen zoals vooropgesteld in uw laatste beleidsbrief?

Werd inmiddels ook nagegaan welke opportuniteiten het City of Things-testbed in Antwerpen te bieden heeft?

Inmiddels werd het eindrapport verkennend onderzoek 'Smart Portrait' opgeleverd. Dat rapport bevat twaalf werkpakketten. Welk vervolg wordt aan dat verkennend onderzoek gegeven? In welke mate zal werk worden gemaakt van de door de steden gevraagde externe begeleidingsinitiatieven rond de uitwerking van een gemeenschappelijke visie binnen hun organisatie?

Uit het Smart Portrait-onderzoek komt ook naar voren dat steden zowel kijken naar samenwerking met omliggende gemeenten als naar de Vlaamse overheid om bepaalde basisvoorzieningen rond smart city te treffen. Welke initiatieven ziet u mogelijk om de steden tegemoet te komen?

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, imec leverde onlangs een eindrapport af van het verkennend onderzoek 'Smart Portrait' inzake slimme steden. Het rapport werd uitgevoerd in opdracht van het Kenniscentrum Vlaamse Steden en het Agentschap Binnenlands Bestuur. Het rapport dient zowel als nulmeting voor de uitbouw van het vijfjarige werkspoor 'Smart Cities' van het kenniscentrum dat loopt van 2017 tot 2021, als 'maturiteitscheck' voor het Smart Flanders-programma van minister Homans. Hiervoor werden meer dan vijftig professionals uit de betrokken lokale besturen bevraagd.

De bedoeling was om een totaalportret weer te geven over de dertien centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie heen rond het smart city-thema. Het opzet van het verkennend onderzoek bestond erin zicht te krijgen op waar de centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie vandaag staan en welke vraagstukken of noden er nog zijn rond het thema van slimme steden. Daaruit volgden enkele werkhypotheses die later in het traject worden vormgegeven.

Ondersteuning bij de visievorming, een gestructureerde methode of instrument om smart city-initiatieven te plannen en op te volgen en het identificeren van partners met expertise zijn enkele van de aanbevelingen uit het rapport.

Minister, er werden nu een aantal aanbevelingen en werkpunten geformuleerd in het onderzoek. Hoe zal daar concreet mee aan de slag worden gegaan? Wat zijn

de volgende stappen in het vijfjarige werkspoor smart cities van het Kenniscentrum Vlaamse Steden? Wat zijn de volgende stappen binnen het Smart Flanders-programma?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Welke resultaten heeft het Smart Flanders-programma tot vandaag al opgeleverd? Welke concrete ondersteuning wordt er geboden aan centrumsteden en aan de VGC? In welke mate wordt nagegaan hoe de centrumsteden en de VGC die ondersteuning ervaren?

Op dit moment zijn er drie concrete resultaten van het Smart Flanders-programma. Een eerste resultaat is de opmaak van een Open Data Charter. De dertien colleges van burgemeesters en schepenen van de dertien centrumsteden zullen dat charter tegen eind juni hebben goedgekeurd. In heel wat steden zal ook de gemeenteraad dit valideren. Het college van de VGC zal dit later nog goedkeuren. Het houdt dit dus nog in beraad. Ook het stuurorgaan voor het Vlaams informatie- en ICT-beleid heeft dit charter ondertekend, meer bepaald op 22 mei 2018. Als u wilt weten welke centrumsteden het momenteel al hebben goedgekeurd, gaat dat over allemaal, behalve Genk, Oostende en Leuven, die hun goedkeuring nog moeten geven.

Een tweede resultaat is het gestandaardiseerd openstellen van real-time parkeerdata met historiek. Dat is momenteel gebeurd door Kortrijk, Gent, Leuven en Sint-Niklaas. Voor die steden zijn de off-street parkeerdata volgens de Smart Flanders-principes opengesteld. Voor de overige centrumsteden en de VGC zijn de parkeerdata nog niet als open data ter beschikking gesteld omdat de intermediaire actoren die gegevens op dit moment nog niet vrijgeven. Dat gaat dan concreet over Q-Park, over Indigo, over B-Parking enzovoort.

Een derde resultaat is het eindrapport 'Smart Portrait'. Dit is een maturiteitscheck van de dertien centrumsteden en de VGC op het vlak van smart cities, en past zowel in het Smart Flanders-programma, als het strategisch meerjarenprogramma van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Dit eindrapport is goedgekeurd door de steden op hun burgemeestersoverleg.

De ondersteuning die imec aan de steden biedt, is divers. Het gaat van technische sessies met experts in de steden om data gestandaardiseerd open te kunnen stellen tot interviews in de steden voor het onderzoek 'Smart Portrait', tot diverse stuur- en werkgroepsessies om het programma en de data-pilots te operationaliseren. Er is nog geen officiële evaluatie van de manier waarop de steden de ondersteuning ervaren. Tussentijds polst de stuurgroep wel voortdurend naar verbeterpunten bij de ondersteuning.

Welk resultaat heeft de ontwikkeling van een Open Data Charter opgeleverd? Welke strategische en technische principes werden tussen de centrumsteden en de VGC afgesproken? Het Open Data Charter heeft tot heden vooral een sensibiliserend effect gehad doordat er anderhalf jaar is gewerkt om een goed onderbouwd charter te kunnen opmaken in nauwe samenwerking met dertien centrumsteden, de VGC, imec, Agentschap Informatie Vlaanderen (AIV), het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) en het Facilitair Bedrijf, omdat het natuurlijk ook kan gaan over overheidsopdrachten.

De strategische en technische principes zijn overal te vinden op de webstek van Smart Flanders. In het begeleidend document voor het Open Data Charter zullen voorbeeldbestekken, bepalingen ook worden opgenomen. Die kunnen de steden gebruiken bij overheidsopdrachten. Normaal moeten die tegen september 2013 klaar zijn. Zo moeten de lokale overheden eigenaar worden van de data die gekoppeld zijn aan de opdrachten die steden uitbesteden om data direct of indirect te verzamelen.

Uit de datapiloot parkeren blijkt dat de steden nog niet altijd eigenaar zijn, of data ter beschikking krijgen bij samenwerking met derden. Het doel is die data volgens de Smart Flanders-principes te verzamelen en bij te houden. Bepaalde van die bestekbepalingen zijn optioneel. Ze kunnen worden opgenomen in gunningscriteria en zo kunnen de steden nagaan of bepaalde principes de kosten al dan niet verhogen. Steden zullen niet verplicht zijn de principes te hanteren, maar ze zullen een onderbouwde keuze kunnen maken op basis van de kosten en de baten. Zo kunnen ze stapsgewijs aan open data werken.

Het begeleidend document zal evolueren en een lerend document zijn, dat wordt aangevuld en aangepast op basis van zeer concrete leerervaringen in de steden en ook aangepast aan eventuele nieuwe evoluties. Imec leert, met technische sessies in de dertien centrumsteden en de VGC, de steden ook zelf aan hoe ze de stadsdata kunnen openen volgens strategische en technische principes en het Open Data Charter. Deze zomer kan elke stad ook een relevante dataset aanleveren om op Open Summer of Code volgens dit principe te openen.

Werd inmiddels ook nader bekeken welke opportuniteiten het city of things-testbed in Antwerpen te bieden heeft? Het is momenteel nog te vroeg om aan te geven of en hoe andere centrumsteden gebruik zullen kunnen maken van het City of Things-testbed in Antwerpen. Imec biedt momenteel meer ondersteuning bij de City of Things-oproep 'Slimme steden en gemeenten' van de VLAIO. Imec bewaakt hiermee zijn onafhankelijke rol en ondersteunt alle indieners. Imec schrijft dus niet mee aan het gemeenschappelijk dossier van de centrumsteden. Het is wel het resultaat van Smart Flanders dat er drie kandidaturen stadsoverschrijdend zijn ingediend.

De dertien centrumsteden hebben deze drie voorstellen expliciet samen gesteund en de lessen van City of Things Antwerpen zullen worden verspreid naar de overige centrumsteden en naar de VGC. Een stuurgroep zal dit luik uit de overeenkomst nog verder bespreken.

Ik kom tot de vragen over het eindrapport van 'Smart Portrait'. U weet dat het eindrapport van het verkennend onderzoek 'Smart Portrait' recent is opgeleverd. De dertien centrumsteden en de VGC hebben het goedgekeurd. Imec voerde dit onderzoek uit in opdracht van zowel het Kenniscentrum Vlaamse Steden in het kader van het strategisch meerjarenprogramma als van ABB in het kader van Smart Flanders. De dertien centrumsteden en de VGC bespreken momenteel welke werkpakketten ze concreet willen opnemen in hun vijfjarig werkprogramma van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Waar wenselijk en waar nodig wordt ook de rol en de medewerking van Vlaamse entiteiten zoals AIV, ABB en VLAIO bekeken. Er zal hierbij zeker werk worden gemaakt van het uitwerken en verbeteren van een Smart City-visie en ook de inbedding van het thema Smart City binnen de stadsorganisatie zal een aandachtspunt zijn. Pas als de dertien centrumsteden de werkpakketten binnen het programma van het Kenniscentrum Vlaamse Steden geselecteerd hebben, kan ik daar meer informatie over geven. Op dit moment zijn de steden dit immers nog aan het bespreken.

Over het luik samenwerking met de omliggende gemeenten en de volgende stap in het vijfjarig werkspoor Smart Cities van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, kan ik bijgevolg momenteel nog niets zeggen. ABB wil in samenwerking met imec, AIV en VLAIO nagaan hoe de maturiteit rond slimme steden in alle lokale besturen kan verhogen. Het Open Data Charter en de voorbeelden van bestekbepalingen moeten hier een eerste antwoord op bieden.

De volgende stappen binnen het Smart Flandersprogramma zijn de verdere uitwerking en operationalisering van de datapiloten en de afronding en test van het begeleidend document bij het Open Data Charter. Voor dit jaar hebben de

steden twee nieuwe datapiloten gekozen, een rond drukte in de stad en een rond toegankelijkheid van overheidsgebouwen. Zowel voor deze nieuwe datapiloten als voor de datapiloot 'parkeren' zullen sessies met domeinexperten plaatsvinden om de uitdagingen helderder te stellen, te kijken welke data beschikbaar zijn en welke data wenselijk beschikbaar worden gesteld, om aan te tonen hoe data opengesteld kunnen worden en ook om te bekijken hoe dit kan leiden tot een 'market uptake', namelijk de private sector die dan open data benut voor toepassing.

De bestekbepalingen om het Open Data Charter te operationaliseren, zullen normaal in september 2018 klaar zijn. Vanaf dan kunnen de steden die ook benutten en ermee aan de slag om te testen en kunnen ze ook leerpunten over de effecten ervan onderling uitwisselen. Verder is het ook de bedoeling om de Open & Agile Smart Cities (OASC) goed op te volgen en erover te waken dat de ontwikkelingen rond internationale standaarden volledig in lijn blijven met wat Vlaanderen met imec ontwikkelt. Met de steden willen we dit jaar ook bekijken hoe het luik 'City of Things'-testbed uit Antwerpen uit de overeenkomst opgenomen kan worden.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Twee weken geleden hebben we een hele namiddag samengezeten met een aantal zeer interessante sprekers, onder andere van imec, rond Smart Cities. Een van hun vragen was onder andere om bij openbare aanbestedingen contractuele clausules op te nemen rond databeheer. Ik meen begrepen te hebben uit uw antwoord dat dat opgevangen is in het Open Data Charter. Is het de bedoeling om de vraag om bij openbare aanbestedingen te werken met data, uit te rollen naar alle driehonderd Vlaamse gemeenten – driehonderd vanaf 1 januari 2019 – en de VGC?

Als we goed opgelet hebben, hebben we vijf lessen geleerd uit de rij van belangrijke zaken waar Smart Cities kunnen helpen of waar databeheer kan helpen. Dat was ten eerste de mobiliteit, ten tweede de nutsvoorzieningen, ten derde de openbare verlichting, ten vierde de monitoring van het leefmilieu en ten vijfde de openbare veiligheid. Eigenlijk zijn die vijf prioriteiten over heel de wereld dezelfde. Het kan zijn dat in Amerika de volgorde van die vijf anders was en in Afrika anders dan in Azië en dergelijke meer, maar die vijf waren telkens in elk continent de belangrijkste toepassingen waar databeheer en Smart Cities zouden kunnen renderen.

Dat brengt mij meteen tot de vraag hoe er met de EU wordt samengewerkt rond de strategie van Smart Cities, want de digitalisering is toch een van de speerpunten van de huidige Europese Commissie.

Een derde en laatste vraag was een vraag die ook gesteld werd bij de laatste presentatie van Agoria, dacht ik. Ze zeiden dat het niet slecht zou zijn mocht in de nieuwe bestuurscolleges telkens een schepen voor digitalisering worden aangeduid of dat er per gemeente een 'data officer' zou worden aangeduid. Daarbij vroeg ik me af hoe u hiertegenover staat. Gaat u daarover aanbevelingen of richtlijnen geven, of bent u daarover in gesprek met de VVSG?

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Minister, dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik heb twee bijkomende vragen. U zei dat Gent – of was het Genk? – Oostende en Leuven het nog niet goedgekeurd hadden. Is daar een reden voor of is dat gewoon een kwestie van timing en het nog op de agenda staat? Of zijn er obstakels bij die specifieke steden?

Ik wil eigenlijk verder gaan waar collega Poschet mee is geëindigd. Iedereen ziet dat Smart Cities een belangrijker deel aan het worden is van hoe steden zich

organiseren. Vindt u het opportuun dat we daar een aparte schepen voor hebben, waarbij de vijf hoofdpijlers worden gecentraliseerd of vindt u het een betere zaak dat elke schepen het 'smart' gedeelte vanuit zijn eigen bevoegdheid bekijkt?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Wouters, waarom Genk, Oostende en Leuven nog geen goedkeuring hebben gegeven, weet ik niet, maar het is in elk geval de bedoeling om dat voor het einde van deze maand nog te doen. Ik neem aan dat dat nog op de laatste gemeenteraad moet gebeuren.

Vind ik het opportuun om in de dertien centrumsteden een schepen aan te stellen? U weet dat ik een voorstander ben van de autonomie bij de lokale besturen, ik ga dus zeker niet zeggen hoeveel schepenen ze daar bevoegd voor moeten maken. Het is aan de lokale besturen zelf om daar beslissingen over te nemen.

Mijnheer Poschet, het Open Data Charter kan ook uitgerold worden naar andere gemeenten. Het Vlaams ICT-orgaan heeft dat ook mee goedgekeurd. Dat is goed omdat zij een soort intermediair niveau vormen tussen alle entiteiten. Dat is zeker een goede zaak.

Wat betreft uw vraag over Europa is de 'Urban Agenda' een belangrijke zaak in Europa. Een van de pijlers daarvan is digitalisering. Ik kan u ook meegeven dat imec op de voet volgt welke aanpassingen, veranderingen en dergelijke er gebeuren zodat wij in Vlaanderen niet achterop zouden hinken.

Moeten alle gemeenten een datamanager aanstellen? De VVSG is over dit concreet thema momenteel in gesprek over welke lessen er kunnen worden getrokken en hoe we het voor alle gemeenten zouden kunnen openstellen.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Ik dank de minister voor haar bijkomende antwoorden.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik dank ook de minister voor haar bijkomende antwoorden. Ik denk dat we dit onderwerp nog geregeld te berde zullen brengen, want het zal duidelijk ons toekomstbeeld bepalen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de schaalgrootte van steden en gemeenten – 2219 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Ik heb een vraag om uitleg over de schaalgrootte van steden en gemeenten, niet zomaar 'out of the blue', maar wel op basis van informatie die we kregen uit een recente studie van de UGent en de Erasmus Universiteit Rotterdam over de schaalgrootte en het effect op de gemeentelijke financiën. Daaruit blijkt dat de grootte van een gemeente weinig invloed heeft op de financiële gezondheid ervan. Op zich hoeft dat niet te verwonderen. In een persartikel lees ik dat de Nederlandse onderzoeker zegt dat de Vlaamse Regering

probeert om de gemeenten te laten fuseren om ze uit de rode cijfers te houden, maar dat er geen garantie is dat dergelijke fusies hen vooruithelpen. Fusies zijn geen tovermiddel zegt hij.

Uiteraard is het geen tovermiddel, maar het is ook nooit de bedoeling geweest van de Vlaamse Regering om gemeenten te laten fuseren enkel en alleen om de financiële situatie te verbeteren en ze uit de rode cijfers te houden. Dat is een aspect dat ermee gepaard gaat, mede door de bonus die de Vlaamse Regering heeft uitgevaardigd. Het gaat vooral over bestuurskracht, over kwaliteit van het aanbod naar de burger en over kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners.

U hebt deze bestuursperiode samen met uw collega's uit de Vlaamse Regering verschillende initiatieven genomen om tot die schaalvergroting van de steden en gemeenten te komen. Het belangrijkste daarbij is natuurlijk de vrijwillige fusie met tot voor kort de financiële bonus. Het verbaast me toch een beetje dat in een reactie de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) laat weten dat ze fusies niet als zaligmakend beschouwt – geen probleem met die denkpiste, dat klopt ook – maar dat sommige lokale besturen meer voordeel halen uit andere samenwerkingsverbanden. Dat klopt ook. We halen als gemeente allemaal voordeel wanneer we samenwerken. Maar zoals ik vanmorgen op een 'Midwest-onderonsje', collega Dochy, nog heb gezegd, sluit het ene het andere absoluut niet uit. Ook bij grotere steden en gemeenten van pakweg 35.000 tot 50.000 inwoners zul je die samenwerking hebben. Het is niet omdat een centrumstad als Roeselare 65.000 inwoners heeft en een andere stad 80.000 of 90.000 inwoners, dat men niet kijkt naar het hinterland en men niet met andere gemeenten moet bekijken of men kan samenwerken.

In deze context heb ik een aantal vragen. Minister, wat is uw reactie op de conclusies van deze studie? Deelt u mijn persoonlijke mening die ik hier daarnet naar voren heb geschoven? Bent u van oordeel dat de financiële effecten van een fusie van gemeenten niet de belangrijkste drijfveer moeten zijn om een fusie te overwegen? Hebt u indicaties dat de schuldovername, waarin voorzien was bij een vrijwillige fusie, aanleiding geeft of dreigt te geven tot een zogenaamd flypaper-effect? Dat betekent dat als je middelen krijgt van een hogere overheid, je die misschien sneller zult uitgeven dan je zou doen, mocht je die middelen op een reguliere manier binnenrijven. Zo ja, sensibiliseert u de lokale besturen in kwestie hierover dat ze toch best het voorzichtigheidsprincipe op budgettair vlak blijven hanteren? Beschouwt u het samenwerken tussen gemeenten als een waardig alternatief voor een fusie van gemeenten? Zo ja, in welke mate en met welke motivering? Zo niet, waarom niet?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Maertens, ik beaam – ik heb nooit het tegenovergestelde beweerd – dat grote besturen niet per definitie financieel gezond zijn en kleine besturen per definitie financieel ongezond. Dat is een waarheid als een koe die u en ikzelf nu hebben uitgesproken. Er is absoluut geen eenduidige relatie tussen omvang van een bestuur en financiële gezondheid van datzelfde bestuur.

Ik herhaal nog eens, collega's, dat ik het tegenovergestelde ook nooit beweerd heb, maar dat zegt ook niemand. Het was wel verrassend dat het zo plots gezegd werd in die studie, waar ik trouwens aan heb meegewerkt. Ik kreeg de onderzoeksopdracht per e-mail doorgestuurd en heb de vragen braafjes ingevuld. Ik heb nooit dat antwoord gegeven, maar er zullen wellicht nog andere mensen aangeschreven zijn. Wie dat zijn, weet ik natuurlijk niet.

Deze Vlaamse Regering is er wel van overtuigd dat vrijwillige fusies van gemeenten gestimuleerd moeten worden. U weet ook wat het resultaat ervan is.

We hebben er een aantal gehad, tegen alle verwachtingen in. Fusies van gemeenten zijn een mogelijkheid om de bestuurskracht van gemeenten te verhogen, en dit vanuit verschillende perspectieven. Zo is er bijvoorbeeld een beter beheer van de gemeentelijke organisatie en het verminderen van de bestuurlijke kwetsbaarheid. Wat doe je bijvoorbeeld als iemand ziek valt en in die dienst maar één persoon tewerkgesteld is? Andere voorbeelden zijn een betere dienstverlening aan burgers en bedrijven, een versterking van de beleids-capaciteit om in te spelen op maatschappelijke opportuniteiten, een meer strategische positionering binnen het ruimere regio gebeuren en een sterkere aansturing van de samenwerkingsverbanden.

Ik heb dus nooit gezegd dat een fusie een van de middelen is om de financiële situatie van een gemeente te verbeteren. Ik was dus wel een beetje verrast over de resultaten van die studie.

Heb ik indicaties dat de schuldovername, waarin is voorzien bij een vrijwillige fusie, aanleiding heeft gegeven tot het zogenaamd flypaper-effect? Het flypaper-effect is niet onderzocht. Het zijn de nieuwe bestuurders van de gefuseerde gemeenten die moeten beslissen over wat ze zullen doen met de beleidsruimte die zal vrijkomen door de fusie en de schuldovername door de Vlaamse overheid. De lokale bestuurders moeten handelen binnen de financiële normen die de Vlaamse overheid stelt en moeten verantwoording afleggen aan hun bevolking. Ik ben ervan overtuigd dat ze met al die factoren rekening zullen houden en daar op een doordachte manier mee omgaan.

Wat betreft uw laatste vraag, denk ik dat het belangrijk is nog eens te citeren uit de beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2014-2019. Daar staan heel veel interessante passages in. In de context van uw vraag, haal ik er een uit: "De focus van mijn beleid ligt nadrukkelijk op het verhogen van de eigen gemeentelijke bestuurskracht. Samenwerking tussen gemeenten is nuttig en nodig, maar kan geen alternatief zijn voor een gebrek aan bestuurskracht van de gemeente om zelf haar basisbevoegdheden en taken uit te oefenen."

Ik beschouw de intergemeentelijke samenwerking absoluut als nuttig en noodzakelijk, maar niet als een evenwaardig alternatief voor een fusie. Over intergemeentelijke samenwerking hebben we in deze commissie al verschillende keren gedebatteerd. Ik vind dat heel waardevol en heb dat altijd verdedigd als instrument. U weet, toen we in een slecht daglicht kwamen te staan door allerlei malversaties, dat ik tot grote vreugde van velen hier aanwezig, altijd heb gezegd dat ik het een goed instrument vind en dat we vooral het kind niet met het badwater mochten weggoien. Maar ik ben er ook van overtuigd dat samenwerking met andere gemeentebesturen moet gebeuren vanuit een strategische keuze en vanuit een sterke positie van de gemeente als basisbestuur, die daadwerkelijk kunnen wegen op het beleid en daar ook een rol van betekenis kunnen spelen. Samenwerking moet een aanvulling zijn op het eigen beleid van een gemeente en geen alternatief voor een gebrek aan bestuurskracht. Ik denk dat dat nogal logisch is. Het omgekeerde zou nogal vreemd zijn. Samenwerking in een veelheid van samenwerkingsverbanden die men als gemeente nog nauwelijks kan opvolgen, laat staan dat men zou kunnen meebesturen, is het failliet van de lokale democratie.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, dank u voor het antwoord. Ik geef nog kort een paar beschouwingen en stel nog een concrete vraag.

Ik volg volledig dat het financiële zeker niet de doorslag zou mogen hebben gegeven bij de fusies die decretaal zijn goedgekeurd in het parlement. Ik denk dat het in die paar gevallen zeker niet het geval was, maar dat de kwaliteit van

de dienstverlening, de bestuurskracht en de capaciteit om de toekomstige uitdagingen aan te gaan, van cruciaal belang zijn.

Minister, in uw antwoord op mijn vraag over het zogenaamde flypaper-effect, dus het te snel uitgeven van geld dat eigenlijk door een toevalstreffer is binnengekomen, zegt u dat het niet is onderzocht. Anderzijds denk ik wel dat we, zeker binnen de beleids- en beheerscyclus (BBC) met de notie autofinancieringsmarge, toch een soort autocorrectie hebben die gemeenten altijd hun eigen budgetten en uitgaven tegen het licht doet houden. Wat dat betreft, ben ik er nogal gerust op dat er geen uitwassen en uitspattingen zullen zijn.

Het kan ook moeilijk bij investeringen als je met de autofinancieringsmarge rekening moet houden.

Welke lessen kunnen we uit de fusies leren? De fusiedecreten zijn hier goedgekeurd, eerst in de commissie, daarna in de plenaire vergadering. De juridische begeleiding tot de eigenlijke fusie wordt gedaan door het Agentschap Binnenlands Bestuur. Ik vraag me gewoon af in welke mate de nieuwe fusiegemeenten nu nog worden begeleid door het agentschap omdat er misschien wel iets uit te leren valt voor de toekomst. In een nieuwe bestuursperiode zullen sommige gemeenten misschien opnieuw de vraag stellen en misschien toch gesprekken voeren met andere gemeenten. Dan zou het wellicht niet slecht zijn mochten er lessen worden getrokken uit die fusietrajecten en mochten ook de mensen uit het veld die actief zijn geweest – de burgemeesters, de medewerkers, de algemeen directeurs enzovoort – goede praktijken en goede manieren van aanpak ten berde brengen met het oog op een nieuwe vrijwillige fusieronde die er misschien aankomt vanaf de volgende legislatuur.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, de VVSG heeft het standpunt ingenomen dat die fusies niet zaligmakend zijn. Goed, er is ook niets verkeerd mee natuurlijk. Ik denk dat iedereen het daarover eens is. Sommige gemeenten zijn gebaat of meer gebaat bij samenwerkingsverbanden, hetgeen niet vreemd is. Het klopt allemaal.

De bedoeling moet natuurlijk zijn – en u hebt het ook aangehaald, minister – om de bestuurskracht van de gemeenten te verhogen. Daarover gaat het. Veel middelen zijn daartoe aangewezen, daar moeten we van uitgaan. Het financiële aspect mag inderdaad niet het belangrijkste zijn. Het speelt mee en het is niet onbelangrijk, maar als het het belangrijkste is, leidt dit niet tot een goede fusie omdat die samenwerking op termijn niet duurzaam is. Ik denk dat we daarvan moeten uitgaan.

Vrijwillige fusies stimuleren is belangrijk. We kunnen ons daar volledig in vinden, maar ik denk dat het een en-enverhaal moet zijn en dat het een het ander niet uitsluit. Op termijn zullen er toch fusies komen. Op welke manier dat gebeurt, zullen we wel zien, maar er zullen ook altijd nuttige en interessante samenwerkingsverbanden moeten blijven bestaan, ook als er fusies zijn. Ook bij grote steden zal dat altijd blijven bestaan.

Ik denk dus dat we ervoor moeten pleiten dat het een en-enverhaal is en dat het een het ander niet uitsluit. We zullen dus verder moeten kijken naar fusies van steden en gemeenten. Als ik me niet vergis, zijn er nu een achttal op basis van vrijwilligheid. In de toekomst zullen er nog fusies komen. We stellen vast dat er nog altijd zeer kleine gemeenten zijn, zelfs kleine fusiegemeenten. We weten dat het aantal inwoners niet volledig zaligmakend is en dat het niet is omdat je klein bent, je niet goed functioneert.

Ik denk toch dat er in de toekomst iets zal moeten gebeuren voor fusies en dat die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die er nu al zijn, zullen blijven bestaan. We mogen niet uit het oog verliezen – en ik denk dat dat ook de beweegreden is van de vraag van de heer Maertens – dat als we de bestuurskracht in de toekomst willen verhogen, er instrumenten moeten zijn om de fusies nog meer te activeren en dat er acties moeten worden ondernomen om te komen tot een breder fusieverhaal. Ik denk dat het nu veel te traag gaat. Vrijwilligheid is goed en ik heb er geen enkel probleem mee, maar we moeten toch evalueren en kijken hoe de bestuurskracht van de steden en gemeenten in de toekomst zal evolueren.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Soms denk ik over al die studies: zoveel geld, gelukkig minder papier dan vroeger, om eigenlijk te weten wat we voor een stuk al wisten. Kleine gemeenten weten dat ook. Als de stok niet te lang is, dan moet je al een stommerik zijn om er heel ver mee te willen springen.

In Nederland zegt men ook dat fuseren meer geld zal kosten. Het komt uiteindelijk blijkbaar altijd duurder uit. Wie fuseert, heeft eigenlijk minder oog op de portemonnee dan op wat men er daarna als concept wil uithalen.

Minister, u hebt gezegd dat het in de beleidsbrief staat, maar ik vind ook dat we uit deze beleidsperiode lessen moeten trekken. Ik voel aan de heer Maertens dat hij meer voor samenwerking voelt dan hij nu heeft geuit. Hij heeft zich niet volledig uitgesproken. Minister, ik vind dat samenwerking door u wat wordt onderschat en dat we er nog meer de nadruk moeten durven op te leggen. Wij wonen in de geuzestreek en het moet liggen, het moet rijpen. Samenwerken kan een hele goede aanleiding zijn voor fusie. Minister, u zei dat we het kind niet met het badwater mochten weggooien, maar ik denk dat het als badwater kan dienen om het kind nu net beter gewassen te krijgen.

Moeten we dus niet meer de goede samenwerkingsverbanden in kaart brengen en stimuleren om op die manier – en dat is hier ook al gezegd – de bestuurskracht zoveel mogelijk te verhogen? Zou het niet interessant zijn om een soort spiegel te creëren?

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): De discussies over fusies versus samenwerking zijn altijd interessant. Ik kom dan altijd uit bij de stadsregio's.

Minister, u zegt duidelijk dat u intergemeentelijke samenwerking nuttig en soms noodzakelijk vindt, maar uw focus ligt op de fusie. Voor ons is het net omgekeerd. Wij vinden fusie nuttig en soms noodzakelijk, maar onze focus ligt op de intergemeentelijke samenwerking.

Collega's, ik hoor hier ook de bezorgdheid over hoe die fusies verder zullen evolueren. Is het toch niet beter om in te zetten op intergemeentelijke samenwerking? Is er toch niet meer animo en is intergemeentelijke samenwerking die we nu zien verschijnen niet een meer natuurlijke vorm dan een fusie? Er wordt gezegd dat de fusie breder moet worden gedragen, dat het veel te traag gaat. Dat is eigenlijk ook onze vaststelling als we pleiten voor stadsregio's, voor stads- en streekgewesten. Er zal weinig animo zijn – en al zeker niet bij N-VA-burgemeesters als ik de afgelopen fusies zie – om te fusioneren.

We zijn vorige week naar Bordeaux geweest met een aantal commissieleden. Ik zie daar de heer Kennes zitten die er jammer genoeg niet is geraakt. *(Opmerkingen)*

Minister, wat heel interessant was, waren de stadsregio's. Het hinterland en Bordeaux, Bordeaux Métropole, kunnen samen de problemen aanpakken op een vrij snelle manier: mobiliteit en huisvesting bijvoorbeeld. Ik sluit me dus aan bij de vraag van collega Doomst. Is het, zeker in de volgende legislatuur, niet belangrijk om de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden meer aan te moedigen en er eventueel een vorm aan te geven?

In Bordeaux zijn er ook op het stadsregionale vlak raden waar zelfs de oppositie in zit. Het is misschien een nadeel van de intergemeentelijke samenwerking hier dat het altijd samenwerkingen zijn tussen meerderheden waar de oppositie nooit zicht op heeft. In Frankrijk hebben we het voorbeeld gezien van een intergemeentelijke samenwerking waar meerderheid en oppositie samen, op een vrij snelle manier, uitdagingen van de dag van vandaag kunnen aangaan.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Heel kort, want ik wil de discussie zeker niet bezwaren. Ik hoor bepaalde mensen zeggen: geen fusies, we gaan verder naar die intergemeentelijke samenwerking. Je kunt daar heel ver in gaan. Je ziet bijvoorbeeld een aantal gemeenten samenwerken op een aantal terreinen. Misschien zullen ze op termijn zelfs personeel delen. Dan moet je je de vraag stellen wat het verschil is tussen die verregaande intergemeentelijke samenwerking en een fusie. Het kan misschien best zijn dat een aantal gemeenten heel nauw samenwerken, maar dat ze niet fusioneren omdat men de burgemeesters-sjerp wil behouden of omdat men bepaalde namen in stand wil houden. Op dat ogenblik verarm je de democratie, want op dat ogenblik heeft de gemeenteraad minder te vertellen en zal het intergemeentelijk samenwerkingsverband – lees: de club van burgemeesters en schepenen – beslissen wat er gebeurt. Je verarmt dan je gemeenteraad. Dat is essentieel: de gemeente moet opnieuw het centrum worden van de basisdemocratie. Je hebt daar meer kans toe in een fusie dan in een ver doorgedreven intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Ik sluit me aan bij collega Maertens. Het is niet omdat Dendermonde 45.000 inwoners heeft dat je geen samenwerkingsverband nodig zou hebben. Ik heb dat ook nooit beweerd. Ik wil toch waarschuwen voor die andere tendens.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, ik wil teruggaan naar de essentie van het verhaal.

Bij fusie blijken er geen financiële voordelen te zijn. Dat is ook duidelijk gebleken uit die voorliggende studie. Financiële voordelen zijn in elk geval geen argument voor een fusie, maar ze zijn er ook niet echt. Collega Doomst heeft ook verwezen naar studies in Nederland waarin men zegt dat het apparaat per inwoner zelfs duurder wordt. Ook in Vlaanderen zijn er een aantal voorbeelden. Het getuigt toch wel van een stuk voortschrijdend inzicht – niet van u, minister, want u wist dat al – want er waren toch een aantal mensen die op het financiële aspect bleven wijzen om te motiveren dat er moest worden gefusioneerd.

De kwaliteit van de dienstverlening is belangrijk. Als we spreken over bestuurskracht, zijn in alle studies de financiële aspecten ook wel een belangrijk argument, maar een fusie zal daarvoor geen oplossing brengen.

Samenwerking heeft altijd een meerwaarde. Dat is vanmorgen ook gesuggereerd door collega Maertens in het Midwestoverleg: zelfs als er wordt gefusioneerd, zal er toch nog moet worden samengewerkt. Ik ben er zelf ook van overtuigd.

De essentie van de vraag is: wat is de optimale schaalgrootte? Minister, ik hoor u daarnet zeggen dat zelfs Antwerpen een beetje te klein is voor een smart city. Ik

hoor in Leuven stemmen opgaan om districten op te richten. Leuven heeft iets meer dan 100.000 inwoners en men wil districten oprichten omdat men een beleid wil voeren, dicht bij de burgers. In het regeerakkoord wordt ergens het cijfer van 25.000 vermeld, de zogenaamde Izegemnorm, maar Izegem voelt zich ook te klein. Vanmorgen is duidelijk gebleken dat Izegem lonkt naar Roeselare, want dan zijn ze de tweede stad van West-Vlaanderen. Dat bleek in elk geval uit het gesprek van vanmorgen.

Veel bestuurders van kleine gemeenten zeggen echter dat er niet echt een probleem is, dat men niet aanvoelt dat men geen bestuurskracht heeft, dat men niet aanvoelt dat de mensen in de gemeente ontevreden zijn over de dienstverlening. Ook uit de Gemeentemonitor blijkt dat er geen correlatie is tussen de grootte van de gemeente en de tevredenheid van de mensen over de dienstverlening. Ook in kleine gemeenten zijn mensen soms heel tevreden over de manier waarop de dienstverlening verloopt. Het directe contact met het bestuur en het schepencollege en de gemeenteraad zal daar ook niet vreemd aan zijn. In elk geval is er niet onmiddellijk een correlatie tussen de grootte van de gemeente en de dienstverlening die wordt aangeboden.

Ik kom dus tot de volgende conclusie: iedereen die pleit voor fusies, pleit om de schaal te vergroten, maar niemand weet hoe groot die moet zijn. Het enige wat men blijkbaar weet, is dat de schaal die er vandaag is, te klein is. In een kleine gemeente is ze te klein, in een middelgrote gemeente is ze te klein, in een stad is ze te klein en zelfs in een grootstad is ze ook nog niet groot genoeg. Waar zijn we eigenlijk mee bezig? We discussiëren hier over fusies terwijl niemand weet waar we naartoe willen.

Ik roep dus op – en ik denk dat het ook een partijstandpunt is – om fusies bottom-up te laten groeien. Zorg dat er een relatie is tussen wat de mensen willen en wat in de praktijk gebeurt. Minister, ik weet dat u ook op dat spoor zit, maar u hebt ook uitlatingen gedaan over uw ambities voor de volgende legislatuur waarbij u pleit voor verplichte fusies. Ik denk dat dat geen goede zaak zou zijn. Laat het van onderuit groeien en laat het bottom-up gebeuren.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Het fusiedebat is zo rijk dat het altijd met wat afstand moet worden beschouwd. Ik heb die studie ook grosso modo gelezen. Het jammere is dat het eigenlijk een heel arme studie is omdat ze er één facet uithaalt: de financiële consequentie. Het is iets wat iedere humaniorastudent kan: de correlatie leggen tussen de grootte van de gemeente en de autofinancieringsmarge. De bestuurskrachtdiscussie is veel ruimer en rijker dan de financiële situatie van een gemeente. Ik vind het heel jammer dat het daartoe zou worden beperkt. Niemand heeft hier ooit beweerd dat door een fusie de financiële cijfers plots veel beter zouden zijn. Het gaat over het globale plaatje van de dienstverlening. Hoeveel kost de juiste dienstverlening? Men moet ook de tweede pijler van het plaatje zien en dan komt men tot het resultaat van efficiëntie. Men moet het in het juiste perspectief zien.

Wat is de optimale schaal? Ik denk dat niemand dat juist weet. Er zijn provincies waar het fusiegesprek bloeit en waar collega's overtuigd zijn dat schaalvergroting nodig is. Er zijn provincies en regio's waar het een taboewoord is. Het is ook een beetje cultureel gebonden. Ik zou wegblijven van de grote objectieve argumenten omdat het ook te maken heeft met de plaatselijke politieke cultuur.

Diegenen die denken dat de 308 gemeenten die in 1976 zijn gemaakt en nu de 300 gemeenten zijn, er in 2050 nog altijd zullen zijn, hebben het fout voor. Niets is voor de eeuwigheid, zelfs het Imperium Romanum was dat niet. Ook de Vlaamse gemeenten met de huidige grootte en omschrijving, hebben niet de

eeuwigheid. De maatschappij evolueert en de lokale besturen hebben steeds meer andere uitdagingen voor zich. De bestuursvormen moeten zich daaraan aanpassen. Ik ben er 100 procent van overtuigd dat dit van onderuit zal gebeuren. Het staat in de sterren geschreven dat dit bottom up zal gebeuren.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, er is heel veel aan bod gekomen, zelfs over Midwestvergaderingen. We hebben het debat over de fusies al verschillende keren gevoerd. Dit regeerakkoord is zeer duidelijk: vrijwillige fusies moeten inderdaad van onderuit groeien. Ik heb dat ook altijd gezegd in de media. Ik heb bijvoorbeeld collega Ceyssens ook altijd complimentjes gegeven. De beste fusie is er een die van onderuit is gegroeid. Daar ben ik het absoluut mee eens. Er zijn ook een aantal zaken op één hoop gegooid. De insteek van de vraag van de heer Maertens was net iets anders.

Mijnheer Maertens, de werkgroepen van ABB in de gemeenten die zijn gefuseerd, lopen gewoon door. Er komt ook een evaluatie. Dat is belangrijk, want het wordt allemaal stilaan duidelijk, maar soms worden we ook nog geconfronteerd met problemen waarover wij of de gemeenten in kwestie niet hadden nagedacht, toen ze gingen fuseren. Misschien is dit een heel dom voorbeeld, maar het geldt vooral voor de nieuwe fusiegemeente Oudsbergen. Alle runderen moeten een nieuw paspoort hebben, en dat zijn zaken die in die werkgroepen naar boven komen. De meest voor de hand liggende zaken zijn uiteraard geregeld. De Vlaamse regelgeving is helemaal in orde, maar soms zijn er ook federale zaken die we aan onze federale collega's moeten doorgeven. Zij brengen dat dan wel in orde, en dat is goed.

Verder moet er worden nagedacht over het instrument fusie op zich. Moeten we dat verfijnen? Hoe moeten we daar verder mee omgaan? In het volgende regeerakkoord zal het natuurlijk moeten gaan over fusies en over al dan niet meer intergemeentelijke samenwerking, wat er financieel tegenover staat, een schuldovername of weet ik veel. Dat is koffiedik kijken, dat kunnen we nu nog niet bepalen.

Collega Pira, het kan absoluut niet de bedoeling zijn dat de Vlaamse overheid aan de gemeenten gaat opleggen hoe en met wie ze moeten samenwerken en op welk vlak. Ik ga ervan uit dat dat ook niet uw pleidooi was, want dat zou helemaal een keizer-kostermentaliteit zijn. Nu hebben we vrijwillige fusies, maar zeggen tegen bepaalde gemeenten dat ze op dat vlak en op die gebieden en op die bevoegdheden verplicht moeten samenwerken, dat lijkt mij geen goede structuur te zijn.

U hebt zelf het voorbeeld van Bordeaux aangehaald, over jullie werkbezoek aan de huisvesting. U bent er heel lyrisch over. Toevallig ben ik ook bevoegd voor wonen, en ik wil er dan ook op wijzen dat we verschillende intergemeentelijke samenwerkingsverbanden stimuleren en financieel ondersteunen, net wat huisvesting betreft. Als u dan toch goede praktijken uit Bordeaux wilt aanhalen, zoekt u misschien beter andere voorbeelden, en niet die zaken die we al zeer goed doen. Toevallig is dat iets wat ik goed ken en wat ik vanuit mijn budgetten financier. Steeds meer gemeenten hebben een IGS Wonen afgesloten, en dat werkt voortreffelijk. Er zijn natuurlijk nog andere IGS'en, maar dat was uw voorbeeld.

Bert Maertens (N-VA): Het is inderdaad een breed debat dat in de toekomst zeker zal worden gevoerd. Het valt natuurlijk af te wachten wie deel zal mogen uitmaken van een volgende regering, maar dit debat komt zeker opnieuw op tafel. Iedereen beseft dat goed. De schaalgrootte van de gemeenten – toch het niveau dat het dichtst bij de burger staat, waar je het meest directe impact hebt op het

beleid van elke dag – blijft toch een heet hangijzer. Als je pleit voor fusies – wat wij uiteraard doen, dat heb ik altijd verdedigd –, dan pleiten we voor het model waarvan je de schaalvergroting en tegelijk de maximale transparantie behoudt. Dat is belangrijk, de rechtstreekse inspraak, de medezeggenschap van de gemeente die rechtstreeks door de bevolking is gekozen. Dat moet het belangrijkste argument zijn, wat niet wegneemt dat je ook met grotere gemeenten zult moeten samenwerken.

Mevrouw Pira, het beste model is dat je op zo veel mogelijk domeinen kunt samenwerken binnen een vast samenwerkingsverband. Dat zou de transparantie opnieuw ten goede komen. Na de regioscreening moeten we daar zelf aan werken vanuit het veld, maar je zit natuurlijk met politiezones, met brandweertzones enzovoort.

Minister, dit is geen kritiek, maar toch een aandachtspunt: ik wil de regering vragen om daar ook zelf aandacht voor te hebben. Nu zien we dat bijvoorbeeld een eerstelijnszone zorgregio en een vervoersregio andere omschrijvingen hebben. In de toekomst moeten we daar allemaal aandacht voor hebben en ervoor zorgen dat die dingen van onderuit kunnen ontstaan en verder blijven bestaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het gebruik van vis met het Valduvis-label in personeelsrestaurants van de Vlaamse overheid – 2223 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Het is misschien wat ongebruikelijk dat de visserij aan bod komt in deze commissie, maar het gaat over een niet onbelangrijk aspect. Op 11 juni werd het Valduvis-label voorgesteld. Dat is een label dat de duurzaamheid in de visserij ondersteunt en bewerkstelligt. De visserijsector is een belangrijke sector in Vlaanderen. We hebben nog 65 vaartuigen, met 400 bemanningsleden, die in 2017 ongeveer 22.000 ton vangsten aan land brachten. Dat is dus niet te veronachtzamen.

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) ontwikkelde samen met de sector een duurzaamheidslabel. Het gaat over duurzaamheid in al haar facetten, zoals ecologisch, wanneer het gaat over de manier van vissen en het brandstofverbruik, sociaal, wanneer het gaat over de verloning van de werknemers, maar ook het dierenwelzijn, en economisch, wanneer het gaat over de financiële stabiliteit en rentabiliteit van de rederijen.

Er zijn elf indicatoren vastgesteld om de duurzaamheid te meten op een objectieve wijze. Reders die daarin meestappen, engageren zich om vooruitgang te boeken in het kader van de resultaten voor die indicatoren. De Vlaamse overheid engageert zich om op de visveilingen het Valduvis-label aan te brengen wanneer vis wordt geveild, zodat kopers weten of de vis voldoet aan de duurzaamheidslabels die daarvoor zijn gemaakt.

De provincie – dan gaat het natuurlijk over West-Vlaanderen – heeft zich ook geëngageerd om voor haar eigen personeelsrestaurants enkel nog vis aan te kopen die dit Valduvis-label draagt, dit ter ondersteuning van de reders die daarvoor inspanningen leveren.

Minister, mijn vraag is heel eenvoudig: kunt u overwegen om voor de Vlaamse overheid en de vele personeelsrestaurants van de Vlaamse administratie eenzelfde beweging te doen en enkel nog vis te laten aankopen die het Valduvis-label draagt?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Dochy, ik deel uw bezorgdheid dat de vis die de Vlaamse overheid als werkgever aan haar personeelsleden aanbiedt, duurzaam moet zijn. Daar zorgen we al voor, bijvoorbeeld door de aankoop van vis uitsluitend met het MSC-label (Marine Stewardship Council) – dat is een internationaal label voor duurzame vis – of het ASC-label, het internationaal label voor duurzame vis afkomstig uit aquacultuur. Meer zelfs, de vaste visleverancier bij het Facilitair Bedrijf – de administratie die verantwoordelijk is voor de catering in de grote kantoorgebouwen – veroverde recentelijk ook de eerste plaats in de duurzaamheidsindex wereldwijd. Deze index is de eerste alomvattende beoordeling ter wereld van hoe zestig van de grootste vlees-, vis- en zuivel-producenten ter wereld omgaan met duurzaamheid.

Er zijn echter een aantal specifieke redenen waarom ik niet zonder meer positief kan antwoorden op uw vraag, en dit heeft in hoofdzaak te maken met de schaalgrootte van de Vlaamse overheid. Het Facilitair Bedrijf heeft contact gehad met de visleverancier en die wil zich zeker engageren om vis met Valduvis-erkenning te kopen. Alleen is het niet eenvoudig door de verwachtingen vanuit een grootkeuken. Heel veel mensen komen daar eten. Er mogen bijvoorbeeld geen graten in zitten, er moet een hoog volume ter beschikking kunnen worden gesteld, er moet 100 procent garantie zijn op levering, en ook budgetcontrole is belangrijk. De lokale vissoorten lenen zich hier niet altijd toe. Ik zeg niet dat ze zich er niet toe lenen, maar niet altijd.

Het Facilitair Bedrijf probeert in de personeelsrestaurants ook een evenwichtig aanbod te bieden, zodat verschillende vissoorten aan bod komen, bijvoorbeeld vette vis, magere vis, gepaneerde vis en dergelijke meer. Niet elke vissoort kan voortkomen uit Belgische visvangst.

Het Facilitair Bedrijf blijft echter inzetten op duurzaamheid, wil de klanten nog meer bewust maken van duurzame visvangst en is van plan in te zetten op samenwerking met de leverancier, periodiek verse vis op het menu te zetten onder 'vangst van de dag'. Zoals eerder vermeld, zal mijn administratie er zeker naar streven om de Valduvis-erkenning hier voorop te stellen en hierover te communiceren, maar het is niet mogelijk om continu vis met deze erkenning aan te bieden in de restaurants. We zijn in elk geval bereid uit te zoeken in welke mate we daarin kunnen meegaan en dat zullen we ook doen. De administratie heeft gezegd dat ze dat een goed idee vindt.

Bart Dochy (CD&V): Minister, bedankt dat het mogelijk is om hier deels op in te gaan en maximaal vis met het Valduvis-label te gebruiken. Als het niet mogelijk is, is het niet mogelijk in het kader van het assortiment. Daar heb ik begrip voor. In elk geval is het zeer verdienstelijk als daar aandacht voor is. Het zal ook worden geapprecieerd door onze Vlaamse reders, die het toch ook niet altijd gemakkelijk hebben.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik wil nog een kleine aanvulling doen en dat is misschien niet onverwacht. In deze problematiek moeten we verder gaan dan de vis, en ook vlees en gevogelte, waarin we kwaliteitslabels hebben, meenemen. We mogen dat niet onderschatten, we moeten het goede voorbeeld geven.

Collega Dochy, laat ons samen een brief sturen naar de voorzitter van het parlement om te vragen om dat hier in huis al te doen. We willen dikwijls regels opleggen aan heel Vlaanderen, maar dat we er in eigen huis tegen zondigen, is een spijtige zaak.

De voorzitter: Misschien kunnen we er een resolutie over maken, zoals voor dienstverplaatsingen. *(Gelach)*

De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Wouters, ik wil graag ingaan op uw voorstel om samen een brief te schrijven. U vergelijkt nu natuurlijk met andere sectoren en andere voedingsproducten. Het unieke hier is dat dit label voor alle Belgische vis kan worden toegepast. Voor andere voedingsproducten bestaat er een resem van labels, die allemaal streven naar duurzaamheid. Er is geen eenduidig label dat een objectieve graadmeter is voor duurzaamheid. Dat bestaat enkel voor de vis, maar niet voor andere voedingsproducten, wat niet belet dat er ook aandacht moet zijn voor labels voor andere voedingsproducten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de regioscreening – 2238 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Ik wil de vergadering die we met de gouverneurs hadden, benutten. Ik blijf het zonde vinden dat we de regioscreening, die eigenlijk een oplijsting was, een evaluatie van die tussenstructuren, niet beter hebben benut. De keuze voor een richting, voor een samenwerking naar een fusie is een bewustmaking van het verhogen van de bestuurskracht.

Op een vorige vraag hierover van een paar jaar geleden hebt u geantwoord dat u de gouverneurs hebt gevraagd om dat eens te ontstoffen. De gouverneurs zeiden dat ze niet alleen de stofwolk hadden laten liggen, maar die eigenlijk hadden weggegooid. Ze hebben dus eigenlijk bevestigd dat het in de kast gaat blijven.

Minister, is dat zo? Of is het de bedoeling dit uit de kast te halen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik heb inderdaad de boodschap uitgestuurd dat er niet verder moet worden ingezet op de regioscreening. Ik wil jullie toch even herinneren aan de beleidsbrief Binnenlands Bestuur 2017-2018, waarin staat dat de lokale besturen na de inwerkingtreding van het decreet Lokaal Bestuur beschikken over alle handvaten om verder te werken aan de vereenvoudiging van de intermediaire structuren.

U weet wat het proces is geweest van het decreet Lokaal Bestuur. We zitten goed op schema, dat is allemaal goedgekeurd. U weet ook dat ik een sterke voorstander ben van gemeentelijke autonomie. Het is dan ook aan de lokale besturen zelf om met de resultaten van de regioscreening aan de slag te gaan, al kunnen ze uiteraard op de hulp van mijn administratie rekenen. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) wil iedereen met raad en daad bijstaan.

Mijnheer Doomst, ik vind dit een terechte vraag om uitleg. Enerzijds wordt hier altijd, en terecht, gepleit voor lokale autonomie, vrijheid voor de lokale besturen om te beslissen, zoals bijvoorbeeld in het voorgaande debat, over fusies. Ik volg u daarin, het moet van onderuit komen of het is een slechte fusie. We moeten het van onderuit laten groeien, en de lokale autonomie en de lokale beslissingsbevoegdheid laten primeren. Natuurlijk moet dat hier ook zo zijn. Het is belangrijk om dat in het kader van deze vraag om uitleg nog eens te onderlijnen.

Het moet dus via de lokale autonomie, maar men kan nog altijd rekenen op de steun van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Ik geef een aantal voorbeelden van waaruit die hulp dan zou kunnen bestaan. Het ABB houdt zich bijvoorbeeld bezig met het beantwoorden van adviesvragen, het up-to-date houden van de inventaris van samenwerkingsverbanden, wat toch ook een belangrijke taak is.

Daarnaast verwees ik zowel in de beleidsbrief als in een eerdere vraag om uitleg van collega Maertens naar het onderzoek naar bovenlokale en stadsregionale arrangementen, dat momenteel loopt in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing (SBV). Zoals reeds toegelicht in mijn antwoord aan collega Maertens, is dat onderzoek nog niet afgerond en is in de jaarplanning 2018 het opleveren van het analyserapport voor de bestuurlijke scenario's gepland voor de tweede helft van 2018.

Ik herhaal dat, zodra de resultaten finaal en beschikbaar zijn, ik daarover in de commissie Binnenlands Bestuur uitgebreid verslag zal uitbrengen en we op dat moment de discussie ten gronde kunnen voeren. Dat is belangrijk. Er wordt wel gezegd: studie na studie, maar sommige studies worden expliciet door de commissie gevraagd. Het was dus een zeer nuttige studie en die wordt opgeleverd in de tweede helft van dit jaar. Dan kunnen we hierover uitgebreid discussiëren in deze commissie.

Heb ik in die context aan mijn administratie gevraagd om, in afwachting van de resultaten van die studie, en nu het momentum inzake de fusies eindelijk daar was, prioritair werk te maken van de ondersteuning bij de verschillende fusietrajecten? Ja. Uiteraard heeft het ABB, gelet op de fusiedecreten die zijn goedgekeurd en de ondersteuning die werd gevraagd door de deelnemende lokale besturen aan een fusie, daarvan de prioriteit gemaakt. Dat lijkt me de logica zelf.

Ik ben er sterk van overtuigd dat dat de juiste keuze was. Dat de administratie die ondersteuningstaak met verve heeft vervuld, is hier trouwens door meerdere collega's die in hun gemeente al dan niet te maken hebben met een fusie, maar ook door andere collega's herhaald.

Ik zou hierbij nog eens het ABB willen danken, ik neem aan dat ik dat ook mag doen in naam van de leden van deze commissie, voor onder andere de ondersteuning die ze hebben geboden bij het hele fusietraject.

Zodra de resultaten van het onderzoek van het SBV volledig bekend zijn, kunnen we uiteraard nadenken over eventuele verdere stappen in de regioscreening.

Heb ik, zoals aangekondigd in mijn antwoord op een vraag van juli 2016, een warme oproep aan de gouverneurs gedaan om in dezen een actieve rol op te nemen? Dat we in deze fase er de nadruk op leggen dat de vereenvoudiging van de intermediaire structuren van onderuit moet groeien, wil niet zeggen dat de Vlaamse overheid en in het bijzonder de gouverneurs er geen actieve rol in kunnen spelen. Ook hier: het moet van onderuit groeien. Lokale autonomie is in dezen zeer belangrijk. Zo werden de gouverneurs actief betrokken bij de indeling van de vervoersregio's. Ook in andere beleidsdomeinen wijzen de gouverneurs vanuit hun positie op de gevolgen van de gemaakte beleidskeuzes voor de

bestuurlijke verrommeling en op de mogelijkheden waarover de Vlaamse overheid beschikt om een rationalisatie van onderuit te faciliteren of te versnellen. Zo hebben ze tijdens een recent overleg met het Voorzitterscollege de Vlaamse administratie nogmaals op het hart gedrukt dat het van belang is om de bestuurlijke logica, dus het herbekijken van structuren, en de sectorale logica, dus vanuit een bepaalde bevoegdheid tot optimale schalen komen, zo veel mogelijk met elkaar te verzoenen.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Minister, dank u voor het antwoord. Ik bedoelde eigenlijk dat die gouverneurs toch moeten gouverneren, dat betekent het proberen bepaalde bewegingen op gang te brengen. In die zin hebben zij toch een belangrijke rol om al wat er beweegt op het terrein, een stuk te coördineren en in een bepaalde richting te sturen. Ik leer dus uit uw antwoord dat u zegt dat men in die zin al het werk dat daar is geleverd, niet opzij hoeft te zetten en dat zij hun rol als middenvelder in het geheel moeten blijven spelen.

Ik kijk uit naar het resultaat van de studie. Ik neem aan dat wij het werk en het resultaat dat daar geleverd is op het terrein, de komende maanden nog moeten kunnen benutten in heel het proces van waar we uiteindelijk met die samenwerking of fusie kunnen eindigen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Wat betreft de regioscreening die in die studie is gebeurd: in feite konden steden en gemeenten daarmee aan de slag. Wel blijven ze een beetje naar elkaar kijken. Er zijn hier en daar wat stappen gezet, maar niet genoeg.

Ik heb in het verleden ook al gezegd dat ik daar een taak voor de gouverneurs zie. Ik ben geen fan van provincies, wel iets meer van gouverneurs die een rol van superambtenaar hebben en dat kunnen regelen. Alleen viel het mij ook een beetje op dat in het gesprek met de gouverneurs zij niet allemaal de indruk gaven daar voluit voor te gaan en die taak op te nemen.

We gaan nu naar gemeenteraadsverkiezingen. Er komen nieuwe ploegen in 2019. Ik heb zelf in onze streekintercommunale de suggestie gedaan om daar zelf werk van te maken, te bekijken welke samenwerkingsverbanden kunnen samenvallen zodat we die verrommeling kunnen aanpakken. Steden en gemeenten kunnen dat zelf. We moeten afwachten wat de studie als resultaat naar voren zal brengen, maar als we dan niet vooruitgaan, dan moeten we echt wel kijken naar andere instrumenten. De huidige wirwar aan samenwerkingsverbanden en bestuurlijke verrommeling komen de burger immers niet ten goede. Dat is geen goed bestuur. We moeten daar echt werk van maken.

U hebt de gouverneurs aangespoord, maar ik denk dat we dat nog eens duidelijk moeten stellen en ook de steden en gemeenten meer incentives geven om daar werk van te maken. Maar dat zal waarschijnlijk voor de volgende ploegen zijn, want we moeten telkens in stapjes werken natuurlijk.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): De regioscreening is een zeer intense oefening geweest, onder leiding van de gouverneurs in nauwe samenwerking met de gemeentebesturen. Dat is een belangrijke oefening geweest die er moest toe leiden om een vereenvoudiging van de intermediaire besturen of organen tot stand te brengen. In tegenstelling tot collega Doomst heb ik niet begrepen van alle gouverneurs, toen ze hier geweest zijn om hun jaarverslag voor te stellen,

dat ze de regioscreening in de kast zouden blijven houden. Zo heb ik het in elk geval niet ervaren. Er waren wel verschillende meningen, de ene al wat actiever dan de andere.

De regioscreening is geen overbodige oefening geweest, daar ben ik van overtuigd. Het moet inderdaad van onderuit komen. Ik denk dat we daarmee verder kunnen, los van het feit dat een actualisatie zich opdringt. Maar we zullen zien wat het SBV binnenkort brengt.

Ik denk dat de gouverneur de persoon bij uitstek is die mensen kan samenbrengen en enorm veel kan doen wat betreft gebiedsomschrijvingen omdat hij die autoriteit heeft in zijn provincie. In mijn provincie Oost-Vlaanderen doet de gouverneur dat op een zeer actieve wijze, dat mag gezegd worden. Hij is zeer actief in het mensen bij elkaar brengen en oplossingen proberen te bewerkstelligen. Dat we zijn steun nodig hebben, is al dikwijls gebleken. In dat opzicht kunnen veel gegevens en veel informatie helpen, maar het is ook aan de lokale besturen zelf om tot samenwerkingsverbanden te komen en de gebiedsomschrijving misschien beter te omlijnen en af te bakenen. Daar worstelen we vaak mee. Het is niet de eerste keer dat het hier in de commissie aan bod komt.

Ik ben nog altijd van mening dat die regioscreening zijn nut heeft gehad, maar dat we die verder moeten actualiseren om de vereenvoudiging van de intermediaire besturen tot stand te brengen. Het is een lang proces is, het is natuurlijk niet gemakkelijk, maar dat moet toch de bedoeling zijn. Collega Doomst, die regioscreening mag niet in de kast blijven zitten. Het is in de eerste plaats aan de gouverneurs om die daaruit te halen.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, dit punt sluit heel erg aan bij het vorige punt. U wordt altijd een beetje boos als ik het heb over de stad- en streekgewesten. Maar ik merk toch in de loop van de jaren dat de regioscreening steeds meer naar boven komt en dat zelfs een partijgenoot van u ervoor begint te pleiten om de gebiedsomschrijvingen wat meer op elkaar af te stemmen. Ik vind dat er een soort convergentie is in deze commissie wat dat betreft, en dat doet me heel veel plezier. Dat is de regioscreening van minister-president Bourgeois waar het over gaat. Ons voorstel van decreet is ook het voorstel om op basis hiervan verder te werken.

Collega De Meulemeester, ik denk dat gouverneur De Witte heel duidelijk heeft gezegd dat ze niet verder mochten werken aan de regioscreening, zoals de minister daarnet zelf heeft bevestigd.

Minister, ik ben oprecht blij met uw aankondiging van die studie. Ik ben heel nieuwsgierig naar de resultaten. Ik merk dat daarrond al wordt verder gewerkt, buiten fusies om, naar meer intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, ik heb eigenlijk geen enkele bijkomende concrete vraag gehoord. Ik stel voor om de resultaten van die studie af te wachten. Dan kunnen we daar in deze commissie verder over discussiëren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de noodzaak van maatregelen voor de wegwerking van de verkokering bij de Vlaamse overheidsdiensten in het kader van de coördinatieopdracht van de gouverneurs – 2239 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Mijn vraag sluit een beetje aan bij het overleg met de provinciegouverneurs, toch interessant altijd, die toch een belangrijke coördinatieopdracht uitvoeren. Ze hebben van de Vlaamse Regering trouwens de opdracht om de coördinatie tussen de gedeconcentreerde diensten van de Vlaamse overheid te bevorderen.

Minister, wat me opviel in de jaarverslagen, is dat de gouverneurs een aantal niet onbelangrijke vaststellingen hebben gedaan. Ze zeggen dat de nood aan boven-lokale afstemming almaar groter wordt en dat ze dat op het terrein zo aanvoelen. Het is ook een beetje hun rol om dat hier te vertolken. Ze zeggen ook dat de verkokering, het feit dat alles in kokers wordt geduwd, niet vermindert en dat de Vlaamse overheid een beetje mee die versnippering aan het organiseren is. Ze zeggen ook dat de toenemende centralisatie van de diensten van de Vlaamse overheid een grotere afstand creëert tussen Vlaanderen en de lokale besturen. Ze voelen zich niet verslagen, maar je voelde wel een zekere verslagenheid uit die verslagen.

Minister, als de verkokering binnen de Vlaamse overheid niet vermindert, wat gaan we daar dan aan doen? Wat doet u met de vaststelling dat er een grotere afstand blijkt te groeien tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen? Wat gaan we daaraan doen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: De opmerkingen over de verkokering binnen de Vlaamse overheid zijn mij uiteraard niet onbekend. Zoals u zeer terecht aanhaalt, is de coördinatieopdracht van de gouverneurs erop gericht om de afstemming tussen de gedeconcentreerde Vlaamse diensten en de lokale besturen te bevorderen. Ik denk dat ze daarin heel goed werk leveren. Dat is ook gebleken uit de jaarverslagen die ze hier enkele weken geleden zijn komen voorstellen. De gouverneurs geven terecht aan dat ze zelf niet alle sleutels in handen hebben om deze problematiek volledig te verhelpen. Ik weet dus dat er nog werk aan de winkel is op dit vlak. Een toverformule bestaat natuurlijk ook niet.

Zoals u welbekend, ben ik van oordeel dat globale en omvattende oefeningen om de problematiek te verhelpen, zoals overkoepelende overlegorganen, niet werken. Dit is geprobeerd, maar dit verzandt vaak in principiële discussies waar geen echte terreinwinst mee wordt geboekt. Wil dit zeggen dat we ons moeten neerleggen bij verkokering? Neen. Ik ben er absoluut van overtuigd dat verkokering het best wordt opgelost op basis van concrete doelstellingen. Daarrond kunnen dan coalities worden gezocht, over beleidsniveaus heen, om zo tot concrete realisaties te komen.

Binnen mijn bevoegdheid Binnenlands Bestuur heb ik gemerkt dat dit werkt. Ik geef u een aantal voorbeelden. In de paritaire commissie decentralisatie werden onder mijn aansturing en in samenspraak met mijn collega-ministers en hun administraties en met vertegenwoordigers van lokale en provinciale besturen,

voor verschillende sectoren heel concrete voorstellen uitgewerkt rond het verder verruimen van de lokale beleidsruimte. Een ander voorbeeld is dat bij de fusies van gemeenten en het afslanken van de provincies een interbestuurlijke afstemming en samenwerking werd opgezet. Ook hierin nam ik mijn coördinerende verantwoordelijkheid en werd met verschillende lokale, Vlaamse en federale diensten gezocht naar concrete pragmatische oplossingen voor reële afstemmingsproblemen. Ook het groen- en witboek 'Open en wendbare overheid' vertrekt vanuit deze optiek: op basis van concrete doelstellingen, gekoppeld aan een implementatieplan, wordt gewerkt aan het tegengaan van de verkokering en het stimuleren van interbestuurlijke samenwerking. Een ander mooi voorbeeld van concrete realisaties zijn de fusies van entiteiten. Door deze fusies is het aantal entiteiten bij de Vlaamse overheid met een kwart gedaald, van 98 naar 74, dus 24 entiteiten minder. Dit heeft uiteraard ook een positief effect op de verkokering.

Wat betreft het aspect van besparingen, ben ik ervan overtuigd dat de combinatie van het afbouwen van het overheidsbeslag en de stijgende maatschappelijke complexiteit, het besef juist doet groeien dat samenwerking absoluut noodzakelijk is. Geen enkel overheidsniveau of overheidssector kan immers nog alleen instaan voor het beantwoorden van de vele maatschappelijke vraagstukken die op ons afkomen. Ik meen dus niet dat dit meer verkokering genereert, maar eerder een tendens tot meer samenwerking teweegbrengt.

We zien dan ook dat veel Vlaamse departementen en agentschappen hun dienstverleningsmodel naar de lokale besturen aan het herbekijken zijn. Vroeger waren die georganiseerd vanuit een totaal ander concept, waarbij de Vlaamse overheid veel meer een keizer-kostermentaliteit aannam en heel dicht op het vel van de gemeenten zat. Met de recente decentralisatiegolf hebben veel administraties hun structuur herdacht. Hierbij staan lokale autonomie en subsidiariteit centraal. De Vlaamse overheid neemt hierbij steeds meer de rol van kaderstellende en ondersteunende overheid op.

De reorganisaties zijn zich nog aan het zetten. De voordelen zijn voor mij duidelijk: meer coherentie in de ondersteuning en meer bundeling van expertise. Er zijn uiteraard ook groeipijnen, daar moeten we eerlijk in zijn: de nieuwe rol die de Vlaamse overheid moet aannemen, is soms ook een cultuuromslag voor veel Vlaamse en lokale ambtenaren. Dat is gewoon de realiteit. De Vlaamse administratie is dus volop in transitie en er zijn een aantal heel interessante evoluties vast te stellen. Die zijn nieuw en moeten de tijd krijgen om zich te zetten en verder te verspreiden. Het is alleszins een boeiende beweging die we ook van nabij moeten en zullen opvolgen.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Minister, dank u wel. U maakt met het antwoord duidelijk dat wat daar voorlag, ook uw bekommernis is. Ik vraag me soms af of we aan de gouverneurs, die nu het knelpunt hebben gesignaleerd, niet een aantal oplossingen moeten vragen waarbij ze in concrete dossiers voorbeelden van verkokering geven, heel concreet op het terrein, en waar men dan proefondervindelijk eens kan kijken hoe we daaruit geraken om daar ook wat mee te doen.

Als de afstand groeit, moeten we dan niet denken aan een aantal interbestuurlijke afspraken in de nabije toekomst? Is het gevaar niet dat Vlaanderen wat meer los groeit van de provincies en de lokale overheden? Is er geen nood om daar meer interbestuurlijke samenhang aan te geven op een of andere manier? Anders is het, om het in seizoenstermen te zeggen, een beetje aan het uitdrogen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik vind de suggestie van de heer Doomst wel goed. De gouverneurs hebben hier de kans gekregen om hier een aantal zaken te zeggen, wat ze goed vonden en wat ze iets minder goed vonden. Je kunt natuurlijk wel knelpunten signaleren, en dat is ook goed, maar misschien hebben ze wel oplossingen in gedachten. Ik kan u in dit kader meegeven dat ik op 9 juli aanwezig zal zijn op het college van gouverneurs. Ik zal het op de agenda zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.